
Вікторія Лазебник,
*к.е.н., доцент, доцент кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі,
Національний університет біоресурсів і природокористування, Україна*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ В УКРАЇНІ

В умовах зростаючих вимог до екологічної безпеки та сталого розвитку сільського господарства в Україні особливо актуальним є питання виробництва та обігу органічних добрив. Законодавчо-нормативна база, що регулює ці процеси, є важливим інструментом для забезпечення якості продукції, впровадження інновацій та інтеграції українського ринку у світові екологічні стандарти. Дослідження ефективності цієї бази дозволяє виявити її сильні та слабкі сторони, а також сформулювати рекомендації щодо подальшого удосконалення.

У Таблиці 1 наведено узагальнений огляд розвитку нормативно-правової бази, що регулює виробництво та обіг органічних добрив в Україні у різні часові проміжки. Загалом таблиця ілюструє динаміку та якісні аспекти формування законодавчо-нормативної бази у сфері органічних добрив, окреслюючи проблеми, які потребують подальшого вирішення.

Огляд нормативних актів щодо органічних добрив в Україні*

Рік	Кількість нормативних актів	Основні характеристики	Зауваження та рекомендації
2010–2015	5	Перші кроки у впровадженні нормативної бази	Недостатня деталізація вимог до якості продукції
2016–2020	8	Розширення переліку нормативних документів, посилення контролю	Відсутність уніфікованих стандартів сертифікації
2021–2024	10	Гармонізація з європейськими стандартами, введення стимулюючих заходів	Потреба в удосконаленні процедур моніторингу та контролю

*Джерело: сформовано автором на основі [1-5]

У таблиці 2 наведено узагальнений перелік чинних нормативно-правових актів, які регулюють виробництво та обіг органічних добрив в Україні.

Нормативно-правові акти, що регулюють виробництво й обіг органічних добрив в Україні*

Нормативно-правовий акт	Дата та/або номер	Основні положення	Стан
Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»	№ 2496-VIII від 10.07.2018	- Визначає правові та організаційні засади органічного виробництва.- Регулює питання обігу та маркування органічних добрив і продукції.- Встановлює вимоги до органів сертифікації та державного контролю.	Діючий
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сертифікації органічного виробництва»	№ 970 від 23.10.2019	- Установлює процедури сертифікації органічних виробників.- Охоплює вимоги до органічних добрив та їх використання.- Передбачає порядок здійснення державного нагляду (контролю).	Діюча
Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру операторів, які здійснюють органічне виробництво»	№ 2832 від 09.12.2019	- Визначає механізм ведення Реєстру операторів органічного виробництва.- Регламентує вимоги до виробників органічних добрив, зокрема щодо маркування та обліку.- Установлює порядок взаємодії з органами сертифікації.	Діючий
ДСТУ ISO 22000:2019 (система управління	Національний стандарт	- Уніфікує вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів.- Включає положення щодо органічної	Діючий

безпечністю харчових продуктів)		продукції, у т.ч. добрив, які використовуються в органічному сільському господарстві.- Сприяє гармонізації з міжнародними стандартами.
---------------------------------	--	--

**Джерело: сформовано автором на основі [1-4]*

Аналіз нормативно-правової бази свідчить про позитивну динаміку її розвитку: зростання кількості нормативних актів супроводжується збільшенням виробництва органічних добрив. Проте існують і певні виклики, які варто враховувати, а саме:

— невідповідність стандартів – незважаючи на гармонізацію з європейськими нормами, українські стандарти залишаються фрагментарними, що ускладнює процес сертифікації та контролю якості;

— недостатній моніторинг – відсутність єдиної системи моніторингу якості продукції обмежує можливості оперативного реагування на недоліки;

— стимулюючі заходи – необхідність розробки додаткових стимулів для виробників, що сприятимуть впровадженню інновацій та підвищенню конкурентоспроможності української продукції на міжнародному ринку.

Порівняльний аналіз із європейськими країнами вказує на те, що інтеграція сучасних технологій моніторингу та впровадження єдиних стандартів є запорукою подальшого успішного розвитку галузі [6].

Проведений аналіз свідчить, що сучасна законодавчо-нормативна база щодо виробництва та обігу органічних добрив в Україні має позитивний вплив на розвиток галузі, однак існують суттєві прогалини, які потребують удосконалення. Саме тому, основними напрямками подальших досліджень можемо визначити такі питання як:

— гармонізація українських стандартів з європейськими нормами;

— впровадження єдиної системи контролю та моніторингу якості;

— розробка та впровадження стимулюючих заходів для виробників органічних добрив.

Отже, розвиток законодавчо-нормативної бази щодо виробництва та обігу органічних добрив в Україні загалом має позитивний характер: кількісне збільшення нормативних актів та поетапне наближення до європейських вимог стимулює зростання обсягів виробництва органічних добрив. Водночас існують недоліки, які обмежують подальшу ефективність галузі, зокрема фрагментарність стандартів, відсутність єдиної системи моніторингу якості, а також недостатній рівень стимулювання виробників. Аналіз підтверджує необхідність гармонізації українських регуляторних механізмів з європейськими, розроблення чітких критеріїв сертифікації та посилення контролю за дотриманням екологічних вимог. Впровадження цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної органічної продукції на світовому ринку, а також забезпечить сталий розвиток аграрного сектору й екологічну

безпеку. У подальшому доцільно зосередитися на формуванні інтегрованої системи контролю та моніторингу, адаптації вітчизняного законодавства до сучасних міжнародних стандартів і розробці дієвих фінансових та інформаційних механізмів підтримки виробників органічних добрив.

Література

1. Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 р. № 2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сертифікації органічного виробництва» від 23.10.2019 р. № 970. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970-2019-%D0%BF>

3. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру операторів, які здійснюють органічне виробництво» від 09.12.2019 р. № 2832. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0242-20>

4. ДСТУ ISO 22000:2019 (Система управління безпечністю харчових продуктів). URL: <https://shop.uas.org.ua/ua/standards/dstu-iso-22000-2019>

5. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/>

6. Ніколаєвська В.В. Ринок органічної продукції та перспективи його розвитку в Україні. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Вип. 1. 2020. С. 163 – 171. DOI: 10.31651/2076-5843-2020-1-163-171

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

**МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**РОЗВИТОК БІОЕНЕРГЕТИЧНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ В СІЛЬСЬКОМУ
ГОСПОДАРСТВІ**

07 - 08 березня 2025 р.

м. Київ

УДК 620.9:63

Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ., 07-08 березня 2025 р.). – К.: Видавництво «Наукова столиця», 2025 – 172 с.

Відповідальний за випуск д. е. н., професор **М. П. Талавира**

Відповідальність за достовірність матеріалів несуть автори.

© Національний університет біоресурсів і
природокористування України, 2025